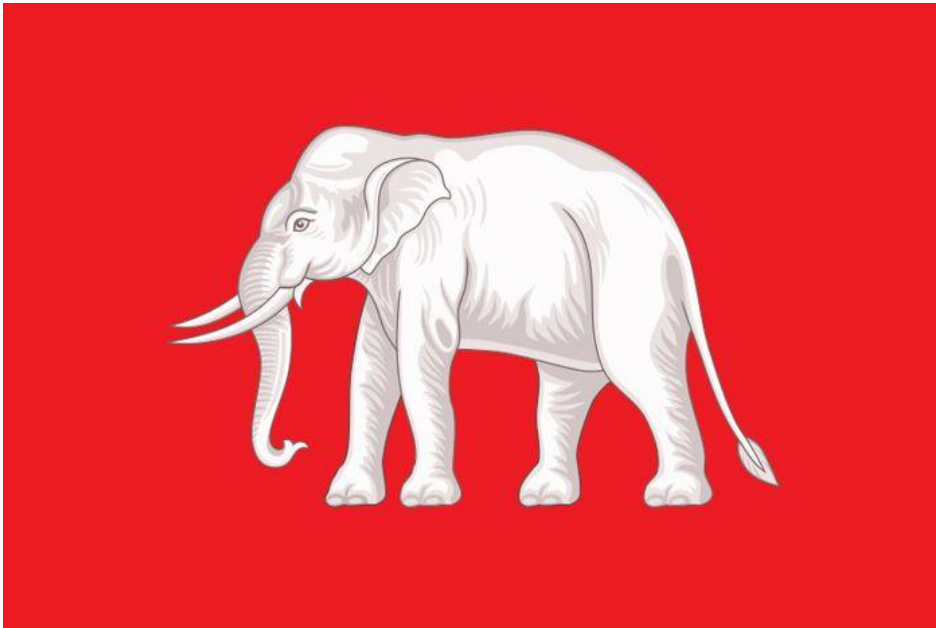

ช้าง.....กับธงชาติไทย

น.สพ.ดร.สิทธิเดช มหาสาวังกุล

วันที่ 28 กันยายนของทุกปี ถือเป็นอีกหนึ่งวันสำคัญของไทย ล่าสุด รัฐบาลประกาศให้เป็นวันพระราชทานธงชาติไทย โดยจะเริ่มในปีพ.ศ. 2560 และถือได้ว่าครบรอบ ๑๐๐ ปี ของการประกาศใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติไทย

ในอดีตไทยเคยใช้ธงชาติในหลายรูปแบบ แต่ที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เริ่มตั้งแต่ก่อน ปี 2325 ไทยเคยใช้ธงพื้นแดงเป็นสัญลักษณ์ เพื่อติดต่อการค้าตั้งแต่สมัยอยุธยา จากนั้นวิวัฒนาการของธงชาติไทย เริ่มเปลี่ยนรูปแบบมา ในสมัยรัชกาลที่ ๒ (พ.ศ. ๒๓๖๐ – ๒๓๖๖) เป็นเวลาที่อังกฤษเข้ามาตั้งสถานีค้าขาย อยู่ที่ สิงคโปร์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเรือกำปั่นของหลวงขึ้น ๒ ลำ สำหรับทำการค้า ระหว่าง กรุงเทพฯ กับเมืองสิงคโปร์และมาเก๊า เรือทั้ง ๒ ลำ ชักธงแดงตามที่ปฏิบัติกันมา อังกฤษเจ้าเมืองสิงคโปร์ ได้บอกให้นายเรือเข้ามากราบทูลว่า เรือเดินทะเลของพวกชาวมลายูก็ชักธงแดงเหมือนกัน จึงขอให้พระเจ้ากรุงสยามใช้ธงอย่างอื่น ในสมัยนั้น รัชกาลที่ ๒ ได้เชือกเผือกเอามาสู่พระบารมีถึง ๓ เชือก คือ พระยาเศวตถุญชร พระยาเศวตไอยรา พระยาเศวตคชลักษณ์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำรูปช้างสีขาว อยู่ในวงจักรีสีขาวติดไว้กลางธงแดง อันมีความหมายว่า “ พระเจ้าแผ่นดินผู้มีช้างเผือก ” แต่ธงช้างที่อยู่ในวงจักรีนี้ใช้เฉพาะเรือหลวงเท่านั้น ส่วนเรือพ่อค้ายังใช้ธงแดงเหมือนเดิม

ต่อมาสมัยรัชกาลที่ ๔ (พ.ศ. ๒๓๙๔) ชาวยุโรป และอเมริกามีเรือกำปั่นเข้ามาค้าขายในกรุงเทพฯ
กงสุลต่างประเทศก็เข้ามาตั้งสถานที่ทำการอยู่ในกรุงเทพฯ และชักธงชาติของตนเป็นประจำ ความ
จำเป็นต้องมีธงชาติไทยจึงเกิดขึ้นด้วยเหตุนี้ รัชกาลที่ ๔ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ธงช้างในสมัย
รัชกาลที่ ๒ เป็นธงประจำชาติ แต่ให้เอารูปจักรออกเสีย เพราะจักรเป็นเครื่องหมายเฉพาะพระเจ้าแผ่นดิน
ให้คงไว้แต่รูปช้างเผือกอยู่กลางธงแดง และยังทรงประดิษฐ์ธงขึ้นอีก ๒ อย่าง อย่างหนึ่งเรียกว่าธงมหา
มงกุฏ สำหรับประจำพระองค์พระเจ้าแผ่นดิน อีกอย่างหนึ่งเรียกว่า ธงไอยราพต สำหรับรัฐบาลไทย

ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงอีกหลายครั้ง คือ
พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม ร.ศ. ๑๑๐ พระราชบัญญัติธง ร.ศ. ๑๑๖ พระราชบัญญัติธง ร.ศ.
๑๑๘ ทุกฉบับได้ยืนยันถึงลักษณะของธงชาติว่าเป็นธงพื้นแดง ตรงกลางเป็นรูปช้างเผือกไม่ทรงเครื่องหัน
หน้าเข้าหาเสาทั้งสี่

ล่วงมาถึงรัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกประกาศแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติธง
ร.ศ. ๑๒๙ แก้ไขลักษณะธงชาติเป็นธงพื้นแดงกลางเป็นรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหลังเข้าเสา โดย

ประกาศนี้ เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙ เป็นต้นมา ถือเป็นธงรูปช้างแบบสุดท้ายก่อนจะ
ประกาศใช้ ธงไตรรงค์ เป็นธงชาติไทย เมื่อปีพ.ศ.๒๕๖๐ จวบจนทุกวันนี้

